

BOSHLANG'ICH MAKTAB MATEMATIKASINI O'QITISHDA YANGI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Zakiya Narimbetova

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti

“Boshlang'ich ta'lim” kafedrasini o'qituvchisi

O'zbekiston Respublikasi

Annotatsiya: Maqolada matematikani o'qitishda modulli texnologiyalardan foydalanish to'g'risida fikr yuritilgan va metodik tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Pedagogika, texnologiya, modul, AKT, bilim, ko'nikma, malaka.

USE OF NEW TECHNOLOGIES IN TEACHING PRIMARY SCHOOL MATHEMATICS

Zakiya Narimbetova

Lecturer at the Department of Primary Education

Chirchik State Pedagogical Institute of Tashkent region

Republic of Uzbekistan

Annotation: The article discusses the use of modular technologies in teaching mathematics and provides guidelines.

Keywords: Technology, module, ICT, knowledge, skills, abilities.

O'qituvchilar maktab matematikasi nazariy bilimlarini kengaytirish, mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, matematikaning asosini shakllantirish, ularning tushunchalarini chuqurlashtirish, o'quvchilarning ijodiy izlanishlarini, mustaqil ish faoliyatini ko'paytirish uchun boshlang'ich bosqichida o'qitishning turli usullaridan foydalangan holda matematikani chuqur bilishlari kerak.

Bugungi kunda asosiy masala - bu ta'lim sifati, va ta'lim sifatini oshirishning samarali usuli bu ta'lim tizimida turli texnologiyalardan foydalanishdir[1]. Boshlang'ich maktab darajasida matematikani o'qitishda keng

qo'llaniladigan ko'plab zamonaviy o'qitish texnologiyalari mavjud va ularning ba'zilari:

- didaktik birliklarni birlashtirish texnologiyasi (PM Erdniyev) bir vaqtning o'zida to'g'ridan-to'g'ri va teskari operatsiyalar va operatsiyalarni o'zlashtirishga yordam beradi va konsolidatsiya tamoyiliga asoslangan mashqlar to'plami bilimlarni ongli va qat'iy o'zlashtirishga yordam beradi;

- matematikani o'qitishning muammoli texnologiyasi (R.G. Xazankin) o'quvchilarga masalalarni echish va bir-birlarini tekshirish usullarini qo'llash orqali muammoning to'g'riligini tekshirishga imkon beradi;

- rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyasi (LS Vygotskiy, L.V. Zankov, DB Elkonin, V.V.Davydov) rivojlantiruvchi mashg'ulotlar tizimi shaxsni barcha sifatlarga mos ravishda tezlashtirilgan, intensiv, har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan;

- Modulli o'qitish texnologiyasi (V.M. Monaxov) o'quv jarayonini maqsadga muvofiq ravishda loyihalashtirishi va yaratishi mumkin.

- o'qitishning kompyuter texnologiyasi, kompyuterda ishlash texnikasini o'zlashtirish, sinfda faol qatnashish, individual ishlash, shaxsiy yordam;

- muammoli ta'lim texnologiyasi;

- mos yozuvlar signallari bo'yicha o'qitish texnologiyasi (V.F. Shatalov) nazariya va amaliyotni bloklar ko'rinishida guruhlash, nazariy materiallarni referat sxemalari, ma'lumot referatlari, mustaqil izlanishlar, uyda ishlash shaklida sinfda o'zlashtirish;

- tushuntirilgan boshqaruv bilan olingan bilimlarning birinchi qismini dastlabki tayyorgarlik - malaka oshirish (S.N.Lisenkova);

"O'qish va yozish orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantirish" o'quvchilarning bilim darajasini, ya'ni ta'lim sifatini oshirish maqsadida zamonaviy talablarning ijodiy salohiyatini ro'yobga chiqaradigan yangi texnologiyalardan biridir.

Ushbu texnologiya yordamida dars davomida quyidagi muammolarni hal qilishingiz mumkin:

- o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish;
- fikrlashda faol ishtirok etish;
- bilimlarni egallash uchun javobgarlikni oshirish.

Matematika darslarida bir nechta STO strategiyalaridan foydalanish mumkin: "Assotsiatsiya", "Venn diagrammasi", "Besh qatorli she'r", "Juftlik, guruh, individual ish", "Keng ma'ruza".

So'nggi yillarda kundalik darslarda zamonaviy trendlarga mos ravishda yangi pedagogik texnologiyalar, kompyuterlar, elektron darsliklar, interaktiv doskalardan foydalanish yaxshi samara bermoqda. Ta'lim tizimi elektron aloqa, axborot almashish, Internet, elektron pochta, telekonferentsiyalar, on-layn darslar orqali amalga oshiriladi. Yangi texnologiyalarni qo'llashning o'ziga xos xususiyati shundaki, ular o'quvchilarga mustaqil ravishda yoki birgalikda ijodiy ish bilan shug'ullanish, izlash, o'z ishining natijalarini ko'rish, o'z-o'zini tanqid qilish va yutuqlaridan zavq olish imkoniyatini beradi.

O'qituvchilar uchun elektron darslik bu doimiy ravishda rivojlanib boradigan ochiq uslubiy tizimdir. Uni har bir o'qituvchi o'zlarining pedagogik amaliyotidagi materiallar bilan to'ldirib, yanada takomillashtirishi mumkin [2].

O'quv materiallarini oqilona ishlab chiqishda elektron darsliklarning o'rni katta. Nazariy mavzular elektron darsliklarda keng ochib berilgan[3]. Agar nazariy material grafik rasmlar, sxematik yondashuvlar ko'rinishidagi turli xil chizmalar bilan to'ldirilsa, u holda miyadagi nazariy bilimlarni o'qish, tasavvur qilish, tushunish va mustahkamlash jarayoni yanada samarali bo'ladi.

Modulli o'qitish - bilim mazmuni, o'rganish tezligi, mustaqil ishlash qobiliyati, o'qitish usullari va uslublari bo'yicha ta'limning mustaqilligini ta'minlaydi. Va "modul" - bu modulli dasturning asosiy vositasi bo'lib, u didaktik rivojlangan bilim, ko'nikma, ko'nikma va uning ko'rsatmalarining ma'lum bir mazmuni birligi yoki maqsadga muvofiq harakat dasturi tomonidan belgilangan darajaga erishish uchun saralangan ta'lim ma'lumotlari. (rejalashtirilgan kelajakdagi natijalar)[3]. Boshqacha qilib aytganda, insonning

o'z-o'zini rivojlantirish o'lchovi. Umuman olganda, "modul" so'zi "o'qitishning mazmuni va texnologiyasi" degan ma'noni anglatadi. "Modulning mazmuni" o'z mazmunini beradigan o'quv materialining hajmi sifatida taqdim etilgan

Elektron darsliklar ushbu modulli texnologiyaga asoslangan. Har bir sinfning ta'lim mazmuni modullarga bo'lingan va har bir mavzu ketma-ket va tizimli ravishda taqdim etilgan. O'quvchilar elektron darslikdagi interfaol vazifalar bilan ishlash orqali dars haqidagi bilimlarini kengaytiradilar, mustaqil va ijodiy ishlashga o'rganadilar. O'z bilimlarini mustaqil tekshirish uchun test topshiriqlarini bajaradi.

Matematikani o'qitishda modulli texnologiyalardan foydalanish shaxsiy rivojlanish va ijod uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalarni shakllantiradi[4].

Sinfda yangi AKTdan samarali foydalanish:

- o'quvchiga erkin fikr yuritish imkoniyatini beradi;
- Aql - o'yinni rivojlantiradi;
- ijodiy faollikni oshiradi;
- jamoaviy harakat - harakatga tarbiyalaydi;
- til bilishni yaxshilaydi;
- Ruhni qidirishni kuchaytiradi.

Prezidentimiz ta'kidlaganidek, "hozirgi dunyoda yoshlar xalqaro standartlarga muvofiq axborot texnologiyalari bilan bog'liq yangi ta'limga juda muhtoj" - bu ta'lim jarayonini optimallashtirish va samaradorligini oshirish muhim ahamiyatga ega.

Ta'limni axborotlashtirish jarayoni yangi axborot texnologiyalaridan keng foydalanish sohasida fan o'qituvchilariga katta talablar qo'yadi.

Xulosa: Yangi texnologiyalar yordamida talabalarning bilimlarini oshirish va ta'lim sifatini oshirish mumkin. Maktab har qanday millatning tayanchi va tayanch toshi bo'lib, u har qanday millatning har tomonlama o'sishi, ma'naviy va madaniy rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'zbekiston maktablarida ta'lim

darajasini oshirish va yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quv jarayonini tegishli darajaga ko'tarish faqat o'qituvchilar tarkibining tizimli ishlashi natijasida mumkin bo'lad.

REFERENCES

1. Akhmedov, B. A., Majidov, J. M., Narimbetova, Z. A., Kuralov, Yu. A. (2020). Active interactive and distance forms of the cluster method of learning in development of higher education. *Экономика и социум*, 12(79), 805-808.
2. Наримбетова, А. З., & Уринбаева, З. М. (2020). Мактабда математика дарсларини ўқитишда ментал арифметиканинг аҳамияти. *Fizika, Matematika va Informatika*, 2, 100-103.
3. Narimbetova, Z. A., The Study of the Elements Of Fractal Geometry As A Means Of Integrating Knowledge In Mathematics And Computer Science In The Educational Process Of A Secondary School Students. *international journal of scientific & technology research volume 9, ISSUE 04, APRIL 2020*.
4. Наримбетова, З. А. (2020). Изучение Элементов Фрактальной Геометрии Как Средства Интеграции Знаний По Математике И Информатике В Образовательный Процесс Учащихся Средней Школы. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 9(4), 677-682
5. Narimbetova, Z. A., Makhmudova, D. M., (2020). Developing creative competence through the formation of scientific generalization in students. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 1475-7192